

Małe szkoły w Polsce

W latach 90. w Polsce rozpoczął się proces powstawania szkół niepublicznych, w pierwszych latach dotyczył on głównie dużych miast. Sytuacja zmieniła się w 1999 roku, kiedy to na skutek reformy systemu edukacji zamknięto wiele szkół wiejskich – ruszyła fala protestów mieszkańców wsi oraz wyzwoliła się ogromna aktywność wielu środowisk. Zaczęły powstawać pierwsze stowarzyszenia rozwoju wsi, które uruchomiły niepubliczne szkoły wiejskie.

Proces ten toczył się przez kolejne lata przybierając coraz większe rozmiary. W całym kraju powstawały kolejne lokalne stowarzyszenia i społeczne szkoły, a wkrótce dołączyły do nich niepubliczne wiejskie przedszkola.

Rok	JST	Inny org. pub	Inny org niep.
2010	12846	309	650
2011	12563	345	734
2012	12113	489	882
2013	11842	588	972
2014	11793	611	1083

Liczba szkół wg danych MEN

Na terenie wsi, często małych i oddalonych od miast i miasteczek, utworzenie niepublicznej szkoły czy przedszkola to duże wyzwanie dla społeczności lokalnej. Warunkiem koniecznym takiego przedsięwzięcia był zapal lidera lub liderów, którzy aktywizowali pozostałych mieszkańców i niejednokrotnie „walczyli” z samorządem – najpierw o utrzymanie szkoły, a następnie – gdy to się nie udawało – mobilizowali rodziców, aby utworzyć szkołę społeczną.

Szkoły społeczne od początku swego funkcjonowania angażowały nie tylko uczniów,

rodziców i nauczycieli, ale również innych mieszkańców. Szkoła staje się lokalnym centrum aktywności, otwartym na potrzeby dzieci, młodzieży i osób dorosłych.

Szkoła w Korzeczniku jako przykład "małej szkoły"

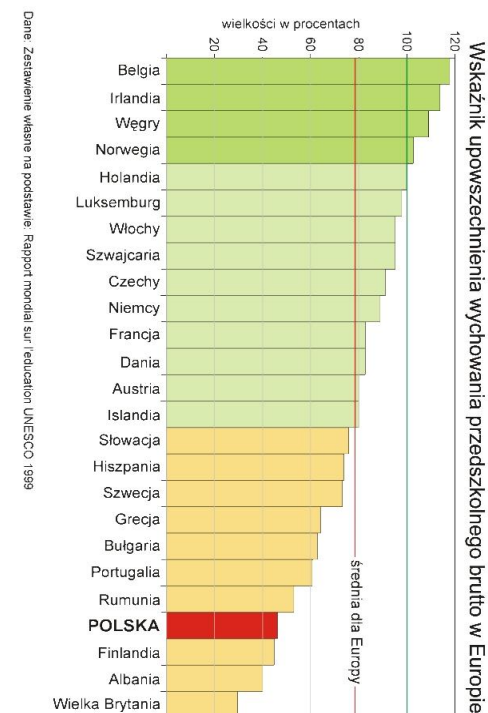
Przykładem takiej działalności jest Korzecznik – mała wieś, licząca około 200 mieszkańców, położona na pograniczu Kujaw i Wielkopolski. W 2002 roku powstało tu Stowarzyszenie na rzecz rozwoju i integracji środowiska lokalnego „Z Edukacją w Przyszłość”, które w 2004 roku utworzyło niepubliczną szkołę podstawową w miejsce zlikwidowanej szkoły samorządowej.

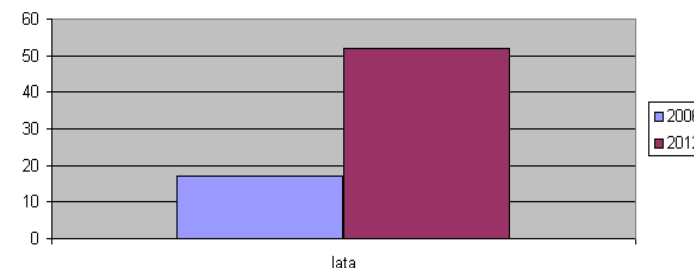
Członkowie stowarzyszenia od początku uważali, że wyrównywanie szans edukacyjnych należy rozpoczynać od przedszkola. W styczniu 2005 roku udało się uruchomić przedszkole niepubliczne dla dzieci 3-5 letnich. Obecnie uczęszcza do niego 100% dzieci w tym wieku z Korzecznika i okolicznych wsi. Dla porównania w Polsce w 2003 roku uczęszczało

do przedszkoli 36,2% dzieci w miastach i 16,7% na wsi, a w roku 2012 83,7% w miastach i 50,8% na wsi.

% dzieci w wieku 3-5 lat w przedszkolach na terenach wiejskich

Edukacja dorosłych

Kolejną inicjatywą stowarzyszenia było utworzenie centrum kształcenia ustawicznego, w ramach którego działało siedem zaocznych szkół ponadgimnazjalnych dla osób dorosłych. W ten sposób w istniejącym budynku szkolnym utworzono swoiste centrum edukacyjne dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych.

Powstanie takiego centrum pozwoliło również rozwinąć edukację ekologiczną. Odbywają się tu różne szkolenia i imprezy dotyczące wykorzystania energii odnawialnej, segregowania śmieci, oszczędzania wody. Jednym z przykładów mogą być obchody Europejskich Słonecznych Dni w Korzeczniku.

Stowarzyszenie prowadziło wiele kursów i szkoleń dla różnych grup mieszkańców. Były to m.in. szkolenia komputerowe, zawodowe (dla osób poszukujących pracy), specjalistyczne – dla nauczycieli i wychowawców oraz dla członków organizacji pozarządowych.

Stymulowanie inicjatyw lokalnych

Zaangażowanie i współpraca mieszkańców w trakcie tworzenia szkoły czy przedszkola zaowocowały podejmowaniem całego szeregu kolejnych działań.

Przykładem może być realizacja w latach 2005-2006 projektu „Edukacja rolników szansą ich rozwoju”, skierowanego do rolników i domowników, grupy zagrożonej wykluczeniem ze względu na bardzo niskie dochody i brak możliwości rejestracji jako osoby bezrobotne.

Kolejny przykład to realizacja projektu „Masa solnych pomysłów”, w ramach którego przeprowadzono warsztaty ozdób z masy solnej, do dnia dzisiejszego są one „wizytówką” Korzecznika.

Stowarzyszenie cyklicznie realizuje też wiele działań, które nie wymagają wsparcia finansowego takich jak „Wieczór kolęd” czy wspólne wykonywanie palm wielkanocnych.

Innym ciekawym działaniem było wydanie dwóch publikacji, jednej na temat historii miejscowości „Korzecznik – rys historyczny” i kolejnej „Legendy o Korzeczniku” - zbioru pięciu legend, na bazie których powstała ścieżka historyczna i terenowa gra edukacyjna. Tak więc dzięki małej szkole mieszkańcy mają

szansę dowiedzieć się czegoś o swojej miejscowości i wzmocnić lokalną tożsamość.

Inny charakter działań małej szkoły to udział od 2012 roku w akcji „Adopcja na odległość” i zbiórki środków na edukację Kenijki Bright Karimi.

Od listopada 2011 roku w Korzeczniku działa Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych działające w ramach projektu FAOW „Dobry start”. Doradcy wspierają nowo powstałe organizacje pozarządowe, pomagają przygotować dokumenty rejestracyjne, a specyfiką Centrum stało się wspieranie nowo powstałych małych szkół.

Wymienione przykłady są tylko wycinkiem działań podejmowanych przez Stowarzyszenie i małą szkołę, ale pokazują, że nawet w małej wsi, do której od niedawna prowadzi jedna (kończąca się za ostatnim zabudowaniem) droga asfaltowa, można podejmować wiele inicjatyw poprawiających standard życia mieszkańców. Można aktywizować i motywować różne grupy społeczne, aby wszystkim żyło się lepiej. Podobnie dzieje się w innych małych wiejskich szkołach prowadzonych przez lokalne stowarzyszenia.